

**UCHWAŁA NR LXXIX/550/2024
RADY MIEJSKIEJ W PACZKOWIE**

z dnia 21 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Paczków na lata 2024-2026.

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i poz. 572, poz. 1463, poz. 1688), art. 176 pkt. 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 r. poz. 177) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Paczków na lata 2024-2026 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Paczków.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Paczkowie

Wiesław Jan Barabasz

Załącznik do uchwały Nr LXXIX/550/2024
Rady Miejskiej w Paczkowie
z dnia 21 marca 2024 r.

**Gminny Program Wspierania Rodziny
w Gminie Paczków
na lata 2024 – 2026**

Paczków, 2024 r.

Spis treści

Rozdział I Otoczenie prawne	3
1.1. Podstawa prawna Programu	3
Rozdział II Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy	4
2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	4
2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej	6
Rozdział III Diagnoza społeczna Gminy Paczków	11
Rozdział IV Analiza SWOT	15
Rozdział V Adresaci Programu	16
Rozdział VI Realizatorzy Programu	17
Rozdział VII Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Paczków na lata 2024-2026	17
Rozdział VIII Realizacja, monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Paczków na lata 2024-2026	22

Rozdział I

Otoczenie prawne

1.1. Podstawa prawna Programu

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Paczków na lata 2024 – 2026 przygotowano na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2024 poz. 177) w myśl którego do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Ponadto zgodnie z art. 179 ust. 1 podanej ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Natomiast zgodnie z normą wyrażoną w ust. 2 art. 179 rada gminy, biorąc pod uwagę potrzeby, o których mowa w ust. 1, uchwała gminne programy wspierania rodziny.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- ◆ Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 ze zm.),
- ◆ Ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 171),
- ◆ Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz.U. 2023 poz. 901)
- ◆ Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 poz. 2151),
- ◆ Ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2023 poz. 1939),
- ◆ Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2023 poz. 2005 ze zmianą)
- ◆ Ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2020 poz. 1359),
- ◆ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz.U. 2023 poz. 1860)
- ◆ Ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 2023 poz. 1860),
- ◆ Ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (tj. Dz.U. 2023 poz. 1610)
- ◆ Ustawę z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz.U. 2023 poz. 1550.),
- ◆ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. 2023 poz. 1870).

Rozdział II

Wspieranie rodziny jako zadanie Gminy

2.1. Rodzina jako podstawowa grupa społeczna

Rodzina to nic innego, jak grupa osób, która jest ze sobą powiązana, najczęściej poprzez pokrewieństwo, ale również i powinowactwo czy wspólne zamieszkanie. Jest to pojęcie często badane przez psychologów, pedagogów, socjologów, czy pracowników socjalnych itp. Rodzina to „najważniejsza, podstawowa grupa społeczna, na której opiera się całe społeczeństwo”¹. Można zauważyć zmiany, które pojawiają się w ostatnich latach jak np. więcej kobiet podejmuje pracę, zanika autorytet starszych osób, zmienia się spojrzenie na role w rodzinie itp.

Jak zauważa B. Krzezińska - Zach „rodzina jest przede wszystkim środowiskiem wychowawczym, które tworzą zarówno oddziaływania zamierzone, jak też samorzutne, o charakterze pozytywnym, prowadzące do rozwoju dziecka. Dziecko uczestniczące w naturalnych sytuacjach życia rodzinnego, w bezpośrednich interakcjach między członkami rodziny przyswaja elementarną wiedzę o świecie, wartościach, normach moralno-społecznych, kulturze domu rodzinnego, poznaje sposoby zaspokajania wielu potrzeb, rozwijania własnych zainteresowań”².

Można wyodrębnić 3 podstawowe funkcje rodziny:

- prokreacyjną,
- wychowawczą,
- gospodarczą.³

Z. Tyszka wymienia następujące funkcje rodziny:

1. Funkcje biopsychiczne:

- a) prokreacyjna,
- b) seksualna;

2. Funkcje ekonomiczne:

- a) materialno-ekonomiczna,

¹ Z. Tyszka, Rodzina w świecie współczesnym – jej znaczenie dla jednostki i społeczeństwa, [w:] Pedagogika Społeczna, pod red. T. Pilch, I. Leparczyk, wyd. Żak, Warszawa 1995, s. 137.

² Dziecko potrzebujące pomocy. Możliwości, kierunki, formy wsparcia w środowisku lokalnym, J. Izdebska (red.), Suwałki – Warszawa, 2003, s. 7., [w:] Pedagogika rodziny, B. Krzezińska – Zach, Trans Humana Wydawnictwo Uniwersyteckie, Białystok 2007, . 14.

³ S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, s. 116.

- b) funkcja opiekuńczo-zabezpieczająca;
- 3. Funkcje społeczno-wyznaczające:
 - a) funkcja stratyfikacyjna,
 - b) funkcja legalizacyjno-kontrolna;
- 4. Funkcje socjopsychologiczne:
 - a) socjalizacyjno-wychowawcza,
 - b) funkcja kulturalna,
 - c) funkcja religijna (dotyczy rodzin ludzi wierzących),
 - d) funkcja rekreacyjno-towarzyska,
 - e) funkcja emocjonalno-ekspresyjna⁴.

Rodzina ma ogromny wpływ na rozwój dziecka, gdyż jest ono w stanie przyswajać wzorce i wartości, które są modelowane przez rodziców. W danym środowisku rodzinnym tworzony jest styl życia swoich członków, a w tym można wyróżnić sposoby zachowania, reagowanie na problemy, spędzanie wolnego czasu itp. W rodzinie już młody człowiek uczy się określonego traktowania siebie a także innych, nabywa określone wartości i normy, a następnie je realizuje. Zapewnienie dziecku powyższych funkcji w rodzinie jest trudne. Wiąże się to z zadaniem określenia hierarchii wartości, dzięki którym młodzi ludzie będą mogli analizować informacje a także odnajdować się w określonych sytuacjach.

Rodzina dysfunkcyjna to taka rodzina, która nie spełnia prawidłowo swoich funkcji. Często członkowie takich rodzin nie potrafią wyrażać swoich emocji, uczuć. Dzieci uczą się negatywnych postaw od swoich rodziców. Na powstanie dysfunkcyjności w rodzinie wpływa wiele czynników. Jednym z takich czynników jest bezrobocie, występuje ono wtedy, gdy już jedno z rodziców nie pracuje. Efektem tego może być niezapewnienie funkcji ekonomicznej rodziny. Zbyt długie trwanie w bezrobociu może pociągać za sobą kolejne problemy, jak np. wyprzedawanie rzeczy z domu, aby zdobyć pieniądze na potrzebne rzeczy. Często może to też wiązać się z większymi kłótniami w rodzinie, czy też brakiem wzajemnego wsparcia. Kolejnym czynnikiem jest ubóstwo i bieda – są one bardzo poważnym zagrożeniem dla funkcjonowania rodziny. Trudna sytuacja materialna nie pozwoli rodzinie na prawidłowe wychowanie dziecka czy dzieci. Brak środków finansowych może wiązać się z brakiem zakupów podręczników szkolnych czy też odpowiedniego ubrania. „Odrzucenie i stygmatyzacja ubogich uczniów

⁴ Z. Tyszka, Rodzina, (w:) Encyklopedia pedagogiczna, W. Pomykało (red.), Warszawa 1993, s. 698.

sprawiają, że są oni przekonani o swojej niskiej wartości, boją się podejmować wyzwania, nie mogą liczyć na akceptację, poparcie i pomoc kolegów. Często są też szykanowani i wyśmiewani z powodu swojego wyglądu, niemodnych ubrań i korzystania z pomocy opieki socjalnej.”⁵ Kolejnym przykładem zaburzeń jest problem alkoholowy. Gdy jeden z rodziców nadużywa alkoholu zostają zachwiane role w danej rodzinie. Często dzieci przejmują obowiązki swoich rodziców. Takie rodziny ukrywają, że akurat u nich występuje problem alkoholowy. Dziecko w rodzinie z problemem alkoholowym czuje się zagubione. Jak pisze K. Dymek – Balcerek „emocjonalna atmosfera rodziny alkoholowej jest przepelniona wstydem, żalem, złością, lękiem, poczuciem krzywdy i winy, urazy, agresji i wydaje się, że nikt nie jest w porządku.”⁶ Przemoc jest kolejną przyczyną występowania zaburzeń w rodzinie. Można wyróżnić przemoc fizyczną wyrażaną poprzez np. bicie, kopanie, duszenie. Przemoc psychiczna polega na utrzymywaniu kontroli sprawcy nad ofiarą. Są to osoby, które chcą mieć władzę nad słabszymi. Przemoc seksualna pojawia się wtedy, gdy sprawca ingeruje w ciało drugiej osoby bez jej zgody. Wymuszenie stosunku jest przestępstwem.⁷ Kolejnym problemem jest zaniedbywanie dzieci przez rodziców. Zaniedbywanie jest to „niezaspokajanie potrzeb dziecka niezbędnych dla jego prawidłowego rozwoju – potrzeb związanych z odżywianiem, ubiorem, schronieniem, higieną, opieką medyczną, kształceniem, jak też z psychiczną sferą dziecka”⁸.

2.2. Formy wspierania rodziny oraz zasoby systemu pieczy zastępczej

Asystent rodziny to osoba, która prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Jeden asystent otacza opieką w tym samym czasie nie więcej niż 15 rodzin, a jego praca nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której ta praca jest prowadzona.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary:

- ◆ bezpośrednią pracę z rodzicami,
- ◆ bezpośrednią pracę z dziećmi,
- ◆ działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,

⁵ B. Krześcińska – Żach „Pedagogika rodziny przewodnik do ćwiczeń, Wyd. Trans Humana, Białystok 2007, s. 54.

⁶ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 103.

⁷ K. Dymek – Balcerek (red.), Patologie zachowań społecznych. Rzeczywistość przełomu XX i XXI, Wyd. Politechnika Radomska, Radom 2000, s. 147 – 152.

⁸ M. Szymańczak, Pojęcie „krzywdzenie dzieci”, [w:] Dziecko krzywdzone, E. Czyż, J. Szymańczak (red.), Warszawa 1995, s. 14.

- ♦ organizację własnego warsztatu pracy⁹¹⁰.

Zadania asystenta rodziny określa art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:¹¹

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
15. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
16. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;

⁹ Za: J. A. Malinowski, Role, funkcje i zdani asystenta rodzinnego, w: A. Żukiewicz (red.) Asystent rodzinny. Nowy zawód i nowa usługa w systemie wspierania rodzin. Od opieki do wsparcia, Wyd. Impuls, Kraków 2011, s. 10.

¹¹ art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821)

17. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
18. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
19. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Rodzina zastępcza jest to rodzinna forma pieczy zastępczej zapewniająca dziecku opiekę oraz wychowanie w warunkach, które są maksymalnie zbliżone do warunków rodzinnych.

Może być ona:

- ◆ **spokrewniona** jest tworzona przez małżonków lub osoby, które są wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (pradziadkowie, dziadkowie, siostra, brat);
- ◆ **niezawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka (krewni i powinowaci, niespokrewnieni);
- ◆ **zawodowa** rodzina tworzona jest przez małżonków lub osoby niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Otrzymuje wynagrodzenie za sprawowaną opiekę. W rodzinie może przebywać do 3 dzieci;
- ◆ **zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej o charakterze interwencyjnym. Jednocześnie może w rodzinie przebywać maksymalnie 6 dzieci. Czas przebywania wynosi 4 miesiące, jednakże w szczególnych przypadkach czas może zostać wydłużony do 8 miesięcy;
- ◆ **zawodowa specjalistyczna** jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której umieszczone są dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu nieletnich, którzy wymagają szczególnej opieki ze względu na niepełnosprawność lub sytuację życiową (np. małoletnie matki z dziećmi).

Rodzinny dom dziecka jest to forma rodzinnej pieczy zastępczej, w której może przebywać jednocześnie nie więcej niż 8 dzieci. Jest tworzony przez małżonków bądź osoby, które nie pozostają w związku małżeńskim. Celem rodzinnego domu dziecka jest sprawowanie pieczy zastępczej.

Rodzina wspierająca jest rodziną, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, a także przy prowadzeniu gospodarstwa domowego,

kształtowaniu oraz wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzina wspierająca współpracuje z asystentem rodziny.

Rodzina pomocowa jest rodziną przejmująca opiekę nad dzieckiem, które jest umieszczone w pieczy zastępczej w przypadku: czasowego niesprawowania opieki nad nim przez rodzinę zastępczą bądź prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – jednostka organizacyjna lub wyznaczony podmiot realizujący szereg działań i zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej.

Pieczka zastępcza jest to czasowa (czasem długoterminowa) opieka oferowana dzieciom i młodzieży pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej. Objęcie dzieci pieczą zastępczą następuje na podstawie postanowienia sądu opiekuńczego. Sytuacje, które wymagają natychmiastowego działania w celu zabezpieczenia dziecka, decyzję o umieszczeniu dziecka mogą podjąć inne uprawnione służby bądź sami rodzice, jednakże zawsze ostateczną decyzję podejmuje sąd. Termin „pieczka zastępcza” oznacza, iż nawet będąc pozbawionym opieki rodzicielskiej, dziecko nadal powinno mieć dom, który może być domem zastępczym, instytucjonalnym bądź rodzinnym i ma na celu zapewnienie dziecku stabilizacji, bezpieczeństwa i wsparcia. W Polsce standardy pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i wydane na jej podstawie akty wykonawcze. Jak pisze A. Kwak, M. Rymsza „nowe podejście do opieki zastępczej nad dzieckiem zakłada prymat rodziny nad opieką zastępczą, prawo dziecko do wychowywania się w rodzinie naturalnej i obowiązek udzielanie przez pomoc społeczną wsparcia dla rodziny w wypełnianiu zadań w stosunku do dziecka. Przyjmuje się zasadę tymczasowości opieki zastępczej, przy czym „tymczasowość” odnosi się do charakteru pobytu dziecka poza rodziną – do momentu powrotu do rodziny naturalnej. Chodzi tym samym o reintegrację dziecka za rodziną, o zapobieżenie jego częstemu przechodzeniu z jednej placówki do drugiej. (...) Jednym z bardzo ważnych szczegółowych rozwiązań jest wymóg współpracy realizatorów różnych form opieki zastępczej z rodziną biologiczną wychowanka”¹². **Placówka opiekuńczo-wychowawcza** jest instytucjonalną formą pieczy zastępczej zapewniająca całodobową opiekę oraz wychowanie dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodzicielskiej. Wyróżnia się placówki: socjalizacyjne, interwencyjne, specjalistyczno-terapeutyczne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego jest to instytucjonalna forma pieczy zastępczej, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie. Może w niej przebywać

¹² Anna Kwak, Marek Rymsza, System opieki zastępczej w Polsce – ocena funkcjonowania na przykładzie procesu usamodzielniania wychowanków, Analizy i opinie, Nr 68 (12/2006) Instytut Spraw Publicznych, s. 3.

łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej.

Placówka wsparcia dziennego jest to placówka, której ma na celu wzmocnienie funkcji opiekuńczych rodziny. Może być prowadzona w formie:

- ◆ **opiekuńczej** – zapewnia ona dziecku opiekę i wychowanie; pomoc w nauce; zorganizowanie czasu wolnego; zabawę, czy także zajęcia sportowe;
- ◆ **specjalistycznej** – organizuje dziecku zajęcia kompensacyjne, socjoterapeutyczne, korekcyjne, terapeutyczne, logopedyczne;
- ◆ **pracy podwórkowej** – realizując działania animacyjne oraz socjoterapeutyczne¹³.

¹³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rozdział III

Diagnoza społeczna Gminy Paczków

Na podstawie danych uzyskanych od gminy Paczków dokonano analizy rodzin objętych pomocą społeczną w latach: 2021 – 2023, co przedstawiają poniższe tabele.

Przestępstwa	2021			2022			2023		
	w	s	z	w	s	z	w	s	z
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	6	6	6	6	5	6	6	5	6
Groźba karalna	2	1	1	3	2	3	3	2	3
Rozpijanie małoletniego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	24	15	24	26	14	26	21	10	21

Poniższa tabela przedstawia liczbę zdarzeń związanych z przemocą domową. Liczba interwencji na przestrzeni lat 2021 – 2023 ma tendencję malejącą. Najwięcej zdarzyło się w 2021 roku – 45.

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	2021	2022	2023
Liczba interwencji	45	27	15
Dotyczące przemocy domowej	45	27	15
Liczba osób doznających przemocy w rodzinie (ogółem), w tym:	42	27	16
Kobiety	21	27	14
Mężczyźni	21	0	1
Małoletni do 13 r. ż.	0	0	1
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), a w tym:	21	27	16
Kobiety	0	0	2
Mężczyźni	21	27	14
Nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), a w tym:	-	21	11
Kobiety	-	0	0
Mężczyźni	-	21	11
Nieletni	-	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	-	-	-

W Gminie Paczków najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej na przestrzeni analizowanych lat jest ubóstwo, długotrwała choroba, czy bezrobocie.

Powody przyznawania pomocy społecznej (liczba rodzin)	2021	2022	2023
Niepełnosprawność	93	72	111
Bezrobocie	130	121	111
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
Ubóstwo	156	131	121
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	30	29	12
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	158	132	158
Alkoholizm	20	18	18
Inne	95	82	68

Liczba rodzin korzystająca z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2021 – 2023 ma tendencję wzrostową-spadkowo-wzrostową.

Pomoc Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej – liczba rodzin	2021	2022	2023
Liczba rodzin ogółem	270	245	284
W tym rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	22	18	19

Najczęstszym rodzajem pomocy udzielanej przez MGOPS są świadczenia pieniężne, jednakże i tak jest zauważalny spadek liczby osób korzystających z tych świadczeń na przestrzeni lat 2021 – 2023. W świadczeniach rzeczowych dla osób zauważalny jest wzrost.

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS	2021	2022	2023
Ogółem:	483	306	328
Świadczenia rzeczowe dla osób (niepieniężne)	131	129	144
Świadczenia pieniężne dla osób	216	193	186
Świadczenie porady dla osób	60	55	32

Jak widać na poniższej tabeli w latach 2021 – 2023 liczba sporządzonych Niebieskich Kart zmalała w roku 2022 do 25, natomiast w latach 2021 oraz 2023 utrzymuje się na podobnym poziomie. Większość Niebieskich Kart na przestrzeni lat 2021 – 2023 wszczęta została przez Policję.

Liczba założonych Niebieskich Kart	2021	2022	2023
Sporządzono ogółem, w tym przez następujące instytucje:	33	25	31
Ośrodek Pomocy Społecznej	3	1	1
Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0

Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Placówki szkolno-wychowawcze	0	0	0
Policja	30	24	30
Inne instytucje i organizacje	0	0	0
Inne	0	0	0

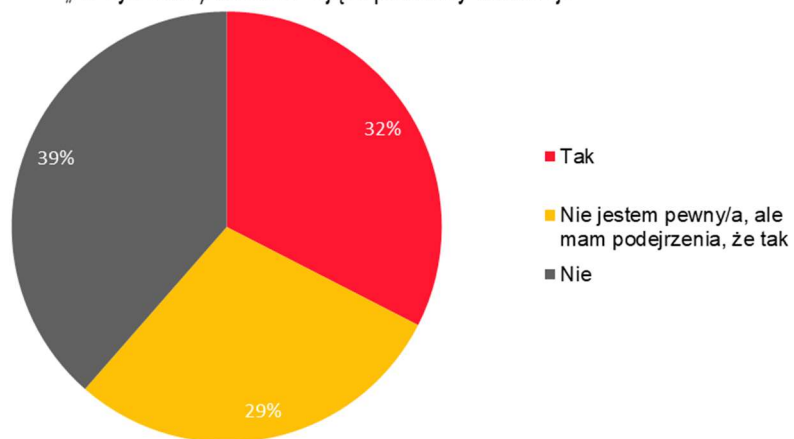
Jeśli chodzi o liczbę osób korzystającą z Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego Przeciw Przemocy Domowej na przestrzeni analizowanych lat można zauważyć ogromny wzrost w roku 2023 – 69 osób. W 2021 roku były to 39 osób, w 2022 roku 38. Wzrost dotyczy również osób z problemem alkoholowym, w 2023 roku było to 40 osób.

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Przeciw Przemocy Domowej	2021	2022	2023
Liczba osób korzystająca z pomocy Punktu	39	38	69
Osoby z problemem alkoholowym	25	23	40

Patrząc na dane z instytucji pomocowych spożywanie alkoholu w Gminie Paczków przyczynia się np. do powstawania przemocy. Wszystkie osoby stosujące przemoc domową na przestrzeni analizowanych lat 2021 – 2023 były pod wpływem alkoholu. W Diagnozie lokalnych zagrożeń społecznych zapytano mieszkańców o najistotniejsze ich zdaniem problemu w środowisku lokalnym, a w tym m.in. uzależnienie od alkoholu. 88% badanych mieszkańców uważa, że uzależnienie od alkoholu jest istotnym problemem w ich środowisku lokalnym, 73% ankietowanych wskazuje na przemoc domową.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza	46%	37%	15%	2%
Uzależnienia behawioralne	37%	39%	18%	6%
Uzależnienie od alkoholu	59%	29%	7%	5%
Bezrobocie	63%	19%	14%	4%
Bieda, ubóstwo	53%	29%	16%	2%
Zaburzenia odżywiania	21%	33%	31%	15%
Przestępczość	45%	30%	16%	10%
Cyberprzemoc	46%	28%	19%	7%
Przemoc domowa	49%	24%	15%	11%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	47%	27%	13%	13%
Uzależnienie od papierosów	43%	34%	16%	7%

Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczające przemocy domowej?

Rozdział IV

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ◆ działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, ◆ funkcjonowanie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, ◆ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ◆ znajomość środowiska społecznego poprzez diagnozowanie środowiska lokalnego oraz monitorowanie rodzin, osób potrzebujących pomocy, ◆ wykorzystanie narzędzia jakim jest procedura „Niebieskie Karty”. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ zjawisko przemocy, które jest silnie zakorzenione w obyczajowości, utrwalone i podtrzymywane przez stereotypy, ◆ spożywanie alkoholu przyczyniające się do zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ◆ zwiększenie wiedzy rodziców, opiekunów na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej, ◆ aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych, ◆ ograniczenie występowania zjawiska przemocy domowej w środowisku lokalnym, ◆ możliwość realizowania programów profilaktycznych w placówkach oświatowych, ◆ możliwość podnoszenia umiejętności służb działających w obszarze wspierania rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ rozpad związków (rozwoły, separacje, wyjazdy za granicę), ◆ bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, ◆ negatywne wzorce zachowań społecznych, ◆ zaniedbania emocjonalne dziecka, ◆ wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży, ◆ możliwość wypalenia zawodowego wśród służb działających w obszarze wspierania rodziny, ◆ uzależnienia m.in. od alkoholu wpływające na występowanie przemocy domowej,

	<ul style="list-style-type: none">◆ słabnięcie więzi rodzinnej, umiejętności komunikacyjnych, rozwiązywania konfliktów poprzez spędzanie czasu w sieci, przed ekranem urządzeń elektronicznych,◆ postępujące zjawisko przemocy szkolnej i agresji, a także autoagresji wśród dzieci i młodzieży,◆ przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez dzieci.
--	---

Rozdział V

Adresaci Programu

Adresatami niniejszego Programu są:

- ◆ rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- ◆ rodziny o trudnej sytuacji materialno-bytowej,
- ◆ rodziny zagrożone ubóstwem,
- ◆ rodziny dotknięte przemocą,
- ◆ rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Rozdział VI

Realizatorzy Programu

Program realizuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy udziale:

- ◆ Urzędu Miasta i Gminy w Paczkowie,
- ◆ Policji,
- ◆ Szkół z terenu gminy Paczków,
- ◆ PCPR,
- ◆ Gminnej Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- ◆ Służby zdrowia,
- ◆ Organizacji pozarządowych.

Rozdział VII

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Paczków

na lata 2024 - 2026

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Paczków na lata 2024-2026 wyznacza zadania do realizacji, które przyczynią się do zmniejszenia skali problemów społecznych w Gminie Paczków w obszarze wspierania rodziny.

Celem głównym wyznaczonym w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 w Gminie Paczków jest zapewnienie dzieciom i rodzinom odpowiednich warunków rozwoju oraz doskonalenie systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Będzie to możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

1. Zapewnienie podstawowych potrzeb funkcjonowania dziecka i rodziny

Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none">◆ wsparcie rodzin posiadających trudną sytuację finansową z systemu zabezpieczenia socjalnego (np. stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe, pomoc przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, środki PFRON),◆ dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach,
Termin realizacji:	2024 – 2026
Wskaźniki:	<ul style="list-style-type: none">◆ liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego◆ liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej przyznawanej na podstawie ustawy o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych◆ liczba dzieci korzystających ze stypendium◆ liczba osób korzystających z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych,◆ liczba dzieci i młodzieży korzystających z pomocy w formie gorącego posiłku w szkole,

2. Wspieranie rodziców/opiekunów w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none">◆ zapewnienie pomocy specjalistycznej dla rodzin mających trudności w prawidłowym sprawowaniu opieki nad dziećmi, a w tym:<ul style="list-style-type: none">◆ zapewnianie pomocy asystenta rodziny,◆ monitorowanie sytuacji dziecka i rodziny po zakończeniu pracy z asystentem rodziny;◆ stałe monitorowanie jakości życia dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,◆ pomoc w organizowaniu ruchów samopomocowych, organizowanie grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnorodnymi problemami,◆ prowadzenie kampanii informacyjnych dla rodzin, na rzecz prawidłowego pełnienia roli opiekuńczej,◆ wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dziecka,◆ prowadzenie działań integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania patologiom społecznym,
-------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ udzielanie wsparcia rodzinom, w których są osoby niepełnosprawne, a w szczególności niepełnosprawne dzieci, ◆ wspieranie rodzicielstwa – realizacja rządowego programu dla rodzin wielodzietnych „Karta Dużej Rodziny” oraz Programu „Rodzina 800+”, ◆ wspieranie kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, ◆ prowadzenie pracy socjalnej z rodziną, ◆ prowadzenie działań interwencyjnych w razie wystąpienia sytuacji konfliktowej, ◆ rozpowszechnienie informacji o dostępnych formach pomocy w celu wspierania rodziny, ◆ zapewnienie pomocy materialnej rodzinom wymagającym wsparcia, ◆ zapewnienie pomocy osobom, dotkniętym problemem alkoholowym, ◆ zapewnienie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ◆ zabezpieczenie środków finansowych na współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej, ◆ zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, ◆ zagwarantowanie rodzinom biologicznym możliwości korzystania z poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, logopeda itp.).
Termin realizacji:	2024 – 2026
Wskaźniki:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ liczba rodzin będących pod monitoringiem, ◆ liczba utworzonych grup samopomocowych, grup wsparcia dla rodzin borykających się z różnorodnymi problemami, ◆ liczba osób biorąca udział w grupach samopomocowych, grupach wsparcia, ◆ liczba rodzin korzystających ze skoordynowanych działań w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i ich rodzin, ◆ liczba rodzin, która zakończyła współpracę z asystentem rodziny,

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ liczba zorganizowanych kampanii informacyjnych, ◆ liczba i rodzaj zorganizowanych inicjatyw lokalnych, ◆ liczba rodzin objęta pracą socjalną, ◆ liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny, ◆ liczba interwencji, ◆ liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjno-informacyjnych, ◆ liczba rodzin objętych pomocą, ◆ liczba przeprowadzonych specjalistycznych porad.
<i>3. Prowadzenie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu roli rodziny w społeczeństwie</i>	
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ realizowanie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach na tematy związane z przemocą, uzależnieniem (np. od alkoholu, substancji psychoaktywnych, a także uzależnień behawioralnych), ◆ realizowanie szkoleń, wywiadówek dla rodziców na tematy związane m.in. z przemocą, uzależnieniem, ◆ podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem poprzez np. organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej, ◆ rozpowszechnianie informacji o placówkach pomocowych oraz programach profilaktycznych realizowanych w zakresie wspierania rodziny,
Termin realizacji:	2024 – 2026
Wskaźniki:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ liczba przeprowadzonych działań, ◆ liczba przeprowadzonych warsztatów, programów profilaktycznych, ◆ liczba przeprowadzonych kampanii, ◆ liczba dzieci i młodzieży biorąca udział w warsztatach, programach profilaktycznych, ◆ liczba zorganizowanych szkoleń dla rodziców, ◆ liczba rodziców biorąca udział w szkoleniach,

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjno-informacyjnych.
4. Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych	
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia dziecka, ◆ podejmowanie pracy z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny, ◆ finansowanie kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej związanych z realizacją pomocy przez rodziny wspierające, ◆ współpracowanie z Sądami i ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinie dysfunkcyjnej lub umieszczonego w pieczy zastępczej.
Termin realizacji:	2024 – 2026
Wskaźniki:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ liczba interwencji podjętych przez pracowników socjalnych, ◆ liczba dzieci zabezpieczonych przez pracowników socjalnych, ◆ liczba interwencji podjęta przez policjantów po godzinach pracy MGOPS, ◆ liczba dzieci zabezpieczonych przez policjantów, ◆ liczba rodzin biologicznych współpracujących z asystentem rodziny, ◆ liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej, ◆ liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina jest zobowiązana do partycypowania w kosztach, ◆ kwota poniesionych wydatków.
5. Podnoszenie kompetencji pracowników służb, instytucji oraz organizacji zajmujących się problematyką wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej	
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin w celu doskonalenia i podnoszenia ich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem,

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ zapewnienie warunków do rozwoju kwalifikacji asystentów rodziny, pracowników socjalnych czy też innych osób zawodowo związanych z pracą z rodziną wieloproblemową.
Termin realizacji:	2024 – 2026
Wskaźniki:	<ul style="list-style-type: none"> ◆ liczba i rodzaj przeprowadzonych szkoleń, ◆ liczba osób uczestnicząca w szkoleniach,

Rozdział VIII

Realizacja, monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Paczków na lata 2024 – 2026

Realizowane działania będą prowadzone we współpracy ze wszystkimi podmiotami realizującymi działania na rzecz rodzin z terenu Gminy Paczków zgodnie z bieżącymi potrzebami.

Źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji Programu będą: budżet samorządowy (gminny, miejski, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Paczkowie w terminie do 31 marca każdego roku sporządzi sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją tych zadań.